

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

الحاج داکتر امین الدین «سعیدی – سعید افغانی»
۲۲ اکتوبر ۲۰۱۷

بسم الله الرحمن الرحيم

چهل نماز در مدینه منوره

در نزد بسیاری از مسلمانان چنین شایع است: هرکسی که برای مراسم حج عازم عربستان سعودی می‌گردد، واجب است تا به مدینه منوره برود، و در آنجا باید به صورت حتمی در مسجد نبوی هشت روز را سپری و چهل نماز بخواند، و حتی بسیاری از مسلمانان زیارت از مدینه و به خصوص زیارت قبر پیامبر اسلام محمد صلی الله علیه وسلم را جزء مراسم حج به شمار می‌آورند.

در حالی که در شرع اسلامی چنین حکمی وجود ندارد، که حاجی‌ها به صورت حتمی چهل نماز را در مدینه منوره بجا آورند، بلکه اصلاً ضم کردن سفر حج و عمره به زیارت مدینه منوره اختیاری است و به خود شخصی حاجی بر می‌گردد.

حاجی و یا دقیق‌تر بگویم عازم و مصمم اجرای فریضة حج می‌تواند بعد از ادای مناسک حج یا عمره بدون این که به مدینه منوره سفر و زیارت نماید به کشور خویش دوباره بر گردد، عدم زیارت مدینه از لحاظ شرعی هیچ گونه اشکالی ندارد.

به عکس مسلمان می‌تواند از کشور مربوطه خویش راساً برای زیارت مدینه منوره سفر نماید، در مسجد نبوی می‌تواند نماز بخواند و بدون این که به مکه مکرمه مشرف شوند و دو باوره به منطقه و یا کشور متبوع خویش برگردد. خلاصه امر این که در شرع اجباری بالای حاجی نیست، که حتماً باید سفر مکه و مدینه با هم یکجا و در یک وقت صورت گیرد، و حاجی می‌تواند هر دوی این سفر را در یک بار انجام دهد در هر دو صورت ممانعت شرعی وجود ندارد.

چهل نماز:

تعدادی از مسلمانان که استدلال می‌نمایند که حاجی باید به صورت حتمی در مدینه منوره در مدت هشت روز چهل نماز را بجا آورد و حتی آن را مرتبط به قبولی حج می‌شمارند و استدلال خویش را به روایتی که در مسند امام احمد از حضرت انس رضی الله عنه روایت شده، مرتبط می‌سازند. در حدیث متبرکه که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند:

« من صلى في مسجدی أربعین صلاة لا تقوته صلاة كتب له براءة من النار ونجات من العذب وبری من النفاق » (هرکس در مسجد من چهل نماز بخواند که هیچ نمازی از او فوت نشود برایش برائت از دوزخ و نجات از عذاب نوشته می شود و از نفاق بری می گردد)

قبل از همه باید گفت که علمای اهل حدیث این حدیث را از جمله احادیث ضعیفه می شمارند ، و این حدیث به هیچ صورت به نزد اهل حدیث مورد حجت قرار نمی گیرد ، بلکه در این زمینه مطابق احادیث صحیحه وسعت وجود دارد، بنابر این هرکسی که به مدینه منوره بیاید نماز های معین یا عدد مشخص از نمازها در مسجد پیامبر صلی الله علیه وسلم بر او لازم نمی شود ، بلکه هر نمازی که در مسجد نبوی بجا می آورد از «هزار نماز» در جای دیگر بهتر است ، بدون این که این اجروپاداش به نماز مشخصی ارتباط داشته باشد.

حجاج وسایر زائران ، در ایام اقامت در مدینه منوره حد اعظمی کوشش کند که نماز های خویش را در مسجد پیامبر صلی الله علیه وسلم بجا آرند ، تا بتواند اجر و پاداشی که در حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم آمده است، به دست آورد.

پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: « صلاة في مسجدی هذا خير من ألف فيما سواه إلا المسجد الحرام » (يك نماز در این مسجد من بهتر از هزار نماز در غیر آن است به جز مسجد الحرام).
خواننده محترم!

هدف اینست که هشت روز و چهل نماز هیچ ربطی به حج و عمره ندارد ؛ فرق ندارد که یک مسلمان چهل نماز می خواند و یا هم هشتاد نماز ! و یا هم دوصد نماز می خواند و یا چهارصد نماز و یا بیشتر از آن می خواند ، هر چه بیشتر بهتر.

ولی اگر احیاناً عدد نماز به چهل نرسد و یا از چهل نماز زیاد شود ، حج و عمره اش درست است و در این مورد همه علمای مذاهب فقهی متفق القول اند و همه بایک نظر اند که حج ، با تقلیل و تزئید نماز در مسجد نبوی در مدینه منوره مورد سؤال قرار نمی گیرد.

همچنان برخی از مسلمان در مورد چهل نماز در مسجد نبوی و به خصوص زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در ایام حج و عمره به احادیث دیگری هم استدلال می نمایند و می گویند :

۱- « من حج ولم یزرنی فقد جفانی » (کسی که حج کند و مرا زیارت نکند با من جفا کرده است)

۲- « من زارني بعد مماتي فكأ نمازاري فی حیاتی » (کسی که بعد از وفاتم مرا زیارت کند گویا درحیاتم مرا زیارت کرده است)

۳- « من زارني وزار أبي ابراهيم فی عام واحد ضمنت له علی الله الجنة » (کسی که مرا و پدرم ابراهیم را در یک سال زیارت کند نزد الله برای او ضمانت بهشت می کنم)

۴- « من زار قبري و جبت له شفاعتي » (کسی که قبر مرا زیارت کند شفاعت من بر او واجب می گردد)

در مورد احادیث متذکره همه علمای حدیث متفق القول اند که هیچ یک از این احادیث و امثال آنها از پیامبر صلی الله علیه وسلم به ثبوت نرسیده اند.

از جمله حافظ بن حجر در کتاب خویش (التخلیص) بعد از ذکر این روایات می نویسد : راههای ورود این احادیث ضعیف است.

حافظ عقلی می نویسد : این احادیث از جمله احادیث صحیحه نمی باشد.

شیخ الاسلام ابن تیمیه (رح) به قاطعیت گفته است که: همه این احادیث موضوعی هستند که بر زبان پیامبر صلی الله علیه وسلم بسته اند و هیچ دلیلی بر صحت آن احادیث موجود نیست». (برای معلومات مزید مراجعه شود به رساله : الرد علي البكري ص ۵۵ .)

و اگر احیاناً یکی از این احادیث به صورت درست به ثبوت می رسیدند یقین داشته باشید که : اصحاب پیامبر صلی الله علیه وسلم در عمل بدان نسبت به ما پیشی می گرفتند و احکام آن را برای امت توضیح و تبیین می نمودند و امت اسلامی را به سوی آن دعوت می نمودند ، زیرا آنها بعد از پیامبر صلی الله علیه وسلم بهترین انسانها و عالمترین آنها به حدود الله و شرع اسلام بودند.

از جمله دار قطنی ، بیهقی و شیخ الاسلام ابن تیمه و ابن حجر رحمة الله عليهم توضیح داده اند که این روایات و امثال همچو روایات جعلی و یا از جمله روایات ضعیفه می باشد.

ابن باز رحمة الله می گویند: « اگر واقعاً این احادیث صحیح می بودند پس حتماً صحابه که از همه در کسب فضایل جلوتر بودند ، اینکار را می کردند و امت را تشویق به زیارت قبر پیامبر می کردند . ولی ؛ به عکس ملاحظه می فرمایم که هیچ گونه نقلی بر تشویق امت بر این امر از جانب صحابه دیده نشده ، عدم موجودیت تشویق و ترغیب صحابه بدین امر ، خود دلیلی است بر غیر مشروع بودن به راه انداختن سفر خاص الخاص غرض زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم . » (برای معلومات مزید مراجعه شود به کتاب تحقیق و ایضاح لکثیر من المسائل الحج ص ۷۰ با تصریف .)

همچنان دلیل ضعف این احادیث را در کتاب «الصارم المنکی فی الرد علی السبکی» تألیف علامه حافظ محمد بن عبدالهادی می توانید به تفصیل مورد مطالعه قرار دهید.

خواننده محترم:

طوری که که گفته آمدیم باید خاطر نشان ساخت که زیارت مدینه و زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم و خواندن چهل نماز از جمله شروط حج نبوده ، بلکه زیارت قبر پیامبر اسلام برای کسانی که به زیارت مسجد النبی صلی الله علیه وسلم آمده باشد یا محل سکونتش نزدیک آن باشد سنت است.

اما آنکه از کسانی که در مناطقی دور از مدینه سکونت دارند ، طوری که گفته شد ، حق تهیه وسایل سفر خاص به قصد زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم را ندارند . بلکه سنت آنست که به قصد مسجد نبوی وسایل سفر آماده کند ، و ضمن زیارت مسجد ، به زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم و دو رفیقش هر یک امیر المؤمنین ابو بکر صدیق و امیر المؤمنین حضرت عمر اقدام کند.

طوری که در حدیث مشهوری که روای آن ابی هریره می باشد و در صحیح مسلم و صحیح البخاری آمده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده است :

« لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد : المسجد الحرام ، ومسجد الرسول صلی الله علیه وسلم ، ومسجد الأقصى »

(وسایل سفر به قصد زیارت تهیه نمی شود مگر به سوی سه مسجد ، مسجد الحرام و مسجد من و مسجد الأقصى)

اگر قرار می بود که مسلمانان تنها به سوی قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در مدینه ، وسایل سفر را آماده می نمودند ، به طور یقین شرع اسلام امت را به سویی رهنمائی و هدیت نموده و فضایل آن را بیان می داشت.

پیامبر اسلام با تمام صراحت بیان فرموده اند که : « لا تتخذوا قبوری عیدا ولا بیوتکم قبوراً وصلوا علی فان صلاتکم تبلغنی حیث کنتم » (قبر مرا محل بر گزارای عید نگیرید و خانه های خود را به قبر تبدیل نکنید و بر من درود بفرستید ، درود شما به من می رسد در هر جا که باشید)

اما کسانی که به مدینه منوره سفر نمایند ، ممانعت شرعی دیده نمی شود که آن شخص به قبرستان بقیع رفته و به روح آنان دعا کند و یا میدان شهدای احد را زیارت کند؛ در این هیچ جای شک نیست که پیامبر صلی الله علیه وسلم در آغاز از زیارت قبور نهی کرد، ولی سپس به منظور به یاد آوردن آخرت و عبرت گرفتن از کسانی که در آنجا دفن شده‌اند، به آن اجازه داد. مگر در حین زیارت قبور به یاد داشته باشید که ، باید از تبرک جستن به قبور و استغاثه از مردگان و شفیع قرار دادن و توسل کردن به آنان جداً خودداری نمائید.

بالا رفتن و نماز خواندن در محلی از کوه احد که گفته می شود محل نماز پیامبر صلی الله علیه وسلم بوده، یا بالا رفتن به آن جهت تبرک، یا بالا رفتن به کوه رمه جهت جست و جوی آثار صحابه؛ و از این قبیل اعمال، در دین مقدس اسلام و سنت پیامبر صلی الله علیه وسلم، هیچ گونه مشروعیتی نداشته و مستحب نیست، بلکه از امور مستحذبه‌ای است که شرع از آنها نهی کرده است.

یادداشت:

متأسفانه بسیاری از حجاج طوری فکر می کنند که اقامت شان در مدینه منوره بیشتر از روزهایی باشد که در مکه مکرمه بوده‌اند! در حالی که یک نماز در مسجدالحرام با صد هزار نماز در سایر مساجد برابری می کند. طوری که قبلاً یاد آور شدم: یک نماز در مسجدالنبی برابر با هزار نماز در سایر مساجد است و این تفاوت بزرگ در فضیلت بین نماز در مکه و نماز در مدینه دلیلی روشن برای حجاج است تا ماندنشان در مکه بیشتر از مدینه باشد. همچنان طوری که گفته شد ، بسیاری از حجاج گمان می کنند که زیارت مسجدالنبی جز و مناسک حج است و به این خاطر به همان اندازه که بر مناسک حج حریص اند ، بر زیارت مسجدالنبی هم حرص می ورزند و حتی به طوری که اگر کسی حج کند و به مدینه نرود به نظر آنان حجتش ناقص است. در حالی که حقیقت خلاف آن است! چون زیارت مسجدالنبی سنتی است که پیامبر صلی الله علیه وسلم به نماز خواندن در آن تشویق کرده است و هیچ ربطی به حج ندارد، و زیارت مسجدالنبی از شروط صحت و حتی کمال حج نیست، ولی طوری که قبلاً گفتیم در ذات خود عملی مشروع است.

همچنان حتمی نیست که مراسم حج و عمره و زیارت مدینه منوره را در يك سفر انجام دهیم ، این موضوع در شرع اسلامی به خود انسان ارتباط می گیرد که به اختیار خود این سفر را انجام دهد.

حاجی می تواند پس از ادای مناسک حج یا عمره بدون این که به مدینه منوره بیاید از منطقه ای که تشریف آورده دوباره باز گردد ، از لحاظ شرعی هیچ گونه ممانعتی در مورد وجود ندارد.

همچنان به عکس شخص می تواند از کشور یا منطقه اش مخصوصاً برای زیارت به مدینه منوره بیاید و در مسجد شریف نبوی نماز بخواند و بدون این که به مکه مکرمه مشرف شود به خانه و یا کشور متبوعش دوباره برگردد . یعنی این که از لحاظ شرعی اجباری نیست که سفر مکه و مدینه با هم انجام گیرد و اگر قرار باشد که کسی هر دو سفر مکه مکرمه و مدینه منوره را با هم انجام دهد باز هم در مورد کدام ممانعت شرعی وجود ندارد.

زیارت قبررسول الله :

مدینه منوره شهری است که در آن حبیب الله محمد صلی الله علیه وسلم مدفون است. در روایت آمده است که امام مالک در شهر مدینه بر اسب سوار نمی شد ، می گفت بر خود عیب می بینم که در زیر خاک این سرزمین حبیب الله محمد صلی الله علیه وسلم مدفون باشد و من بالای خاک این سر زمین با اسب گردش کنم.

علماء در مورد زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرمایند:

احادیثی که عموماً بر زیارت قبور دلالت دارد، بر زیارت قبر رسول مکرم صلی الله علیه و سلم نیز دلالت دارد: از جمله در حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم آمده است: «زوروا القبور، فإنها تذكركم الآخرة» (قبرها را زیارت کنید که شما را به یاد آخرت می اندازد). (صحیح مسلم).

یادداشت:

قابل تذکر است که در کنار قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم زیاد ایستادن، و کثرت تردد و رفت و آمد عمل شایسته نیست، مبادا انسان دچار غلو و افراط گردد، از خصوصیات پیامبر بزرگوارمان صلی الله علیه و سلم این است که خداوند فرشتگانی را مکلف کرده که سلام امت را هر جایی که باشند به ایشان می رسانند، چنان که رسول معظم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند: «إن لله ملائكة سياحين يبلغوني عن أمتي السلام» «خداوند فرشتگان سیاری دارد که سلام امت مرا به من می رسانند».

در حدیث دیگری می فرمایند: «لا تجعلوا بيوتكم قبورا، و لا تتخذوا قبوري عيدا، و صلوا عليّ فإن صلاتكم تبلغني حيث كنتم» «خانه خود را قبرستان، و قبر مرا جایی جشن و شادی قرار ندهید، و بر من درود بفرستید، که درود شما هر جایی که باشید به من می رسد» (حدیث صحیح است. ابوداود و غیره آن را نقل کرده اند). رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم وقتی از این چیز نهی فرمودند تا مبادا قبرشان محل جشن و شادی قرار گیرد به عملی راهنمایی فرمودند که جایگزین شادی و سرور قرار گیرد، لذا فرمودند:

(و صلوا عليّ فإن صلاتكم تبلغني حيث كنتم) «و بر من درود بفرستید که درود شما هر جایی باشید به من می رسد».
یعنی به وسیله فرشتگان.

حکم زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم در مدینه:

زیارت قبر پیامبر صلی الله علیه وسلم به اتفاق اهل اسلام مشروع است، به شرطی که:

- ۱- امور خلاف شرع و شرک آلود انجام نشود.
- ۲- بدون انجام مسافرت بوده باشد. یعنی فقط به نیت زیارت قبر پیامبر به مدینه مسافرت نکرده باشیم.
- البته باز این نکته مهم را تذکر می دهیم که زیارت قبر پیامبر در موارد زیر جایز است:
  - ۱- برای اهل مدینه.
  - ۲- برای کسانی که به حج آمده اند و هدفشان در حقیقت برگزاری مراسم حج بوده.
  - ۳- کسی که قصد زیارتش، زیارت مسجدالنبی بوده تا از فضایل نماز خواندن در آنجا برخوردار شود.
  - ۴- کسی که هم قصد زیارت مسجدالنبی را داشته باشد و هم قصد زیارت قبر پیامبر (یعنی همزمان هر دو قصد را کرده باشد و لذا به مدینه سفر کرده است) این هم جایز است.
  - ۵- کسی که به قصد تجارت یا قصد تعلیم ساکن مدینه شده باشد که در این صورت چون هدفش از آمدن به مدینه زیارت قبر نبوده، لذا زیارت مسجدالنبی و قبر پیامبر برایش مستحب است.

آنچه که معصیت است :

این که شخصی ساکن شهر مدینه نباشد و فقط به نیت زیارت قبر پیامبر بدانجا مسافرت کرده باشد، زیرا چنان که گذشت پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: « لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد : مسجدی هذا ، والمسجد الحرام ، والمسجد الاقصى». بخاری و مسلم

یعنی: « مسافرت نکنید مگر به سوی سه مسجد: مسجد من، و مسجد الحرام و مسجد الاقصى».

طبق این حدیث مسافرت نمودن به قصد عبادت و تبرک به هیچ مکانی مقدس جایز نیست - چه این مکان قبور اولیاء باشد یا مساجد - الا و فقط سه مسجد ذکر شده در حدیث.

با وجود این زیارت قبر پیامبر واجب نیست.

امام صنعانی رحمه الله در فتح العلوم جلد اول صفحه ۳۱۰ می نویسد : « در احادیث وارده درباره فضیلت زیارت قبر رسول الله صلی الله علیه وسلم، امر به «سفر برای زیارت» نشده است. و احادیثی که امر به سفر نموده یا ضعیف و غیر قابل استنادند و یا دروغ هستند.

در ادامه می گویند: اکثر مردم تفاوت بین « خود زیارت» و « سفر برای زیارت» را درک نمی کنند. (منظور جناب شیخ اینست که احادیثی که فضیلت زیارت قبر و از جمله قبر پیامبر را بیان می کنند، امر به مسافرت برای زیارتشان نکرده اند و آنچه که از احادیث بر ایمان درک می شود زیارت قبور موطن خود و نهی از مسافرت به نیت تبرک و به دست آوردن ثواب، غیر از مساجد سه گانه است) و بنابر همین غفلت و عدم شناخت تفاوت میان زیارت و سفر برای زیارت، شیخ سبکی، شیخ الاسلام ابن تیمیه را به انکار زیارت قبر رسول الله صلی الله علیه وسلم - هر چند که قصد سفر هم به نیت زیارت قبور نکرده باشد - متهم می کند.

ابن تیمیه می گویند:

« آنچه که ائمه اربعه و اکثر علماء بر آن اتفاق دارند اینست که قصد سفر به نیت زیارت قبر پیامبر بدون این که قصدش زیارت مسجدالنبی و نماز خواندن در آن باشد، غیر مشروع است و لذا علماء اظهار داشته اند کسی که نذر کرده باشد به زیارت قبر پیامبر برود نباید بدان نذر عمل کند. (مجموع الفتاوی شیخ الاسلام ۲۶/۲۷ و الرد علی الاخوانی صفحه ۲۹).

چنانچه شخصی بگوید : «اگر احادیث وارده در مورد زیارت قبر پیامبر همگی ضعیفند ، پس چرا زیارت قبر پیامبر را مشروع می دانید؟»

جواب اینست که دلیل بر مشروعیت قبر پیامبر ، همان حدیثی است که می فرمایند: «نهیتکم عن زیارة القبور فزورها...» (مسلم ۲/۶۷۲)

و زیارت قبر پیامبر نیز مشمول این حدیث می شود و این حدیث عمومیت دارد برای قبر همه انسانها حتی کفار-البته مسأله زیارت قبر کفار کمی متفاوت است که بعداً اشاره خواهیم نمود .

احادیثی که در مورد زیارت قبر پیامبر آمده اند ضعیفند مثلاً: «من زارني بعد مماتي فکانما زارني في حياتي» یعنی: «هرکس مرا بعد از وفاتم زیارت نماید، همانند آنست که مرا در زمان حیاتم زیارت کرده باشد».

یا حدیث: «من زارني بعد مماتي كنت له شفيعا يوم القيامة». یعنی: «هرکسی بعد از وفاتم قبرم را زیارت نماید، در روز قیامت من برایش شفاعت می کنم».

دلیل ضعف این احادیث را در کتاب « الصارم المنکی فی الرد علی السبکی » تألیف علامه حافظ محمد بن عبدالهادی می توانید ببینید.

ابن تیمیه می گوید: « تمامی این احادیث و امثال آنها دروغ است که بر زبان پیامبر صلی الله علیه وسلم بسته اند و هیچ دلیلی بر صحت آن احادیث موجود نیست». (الرد علي البكري صفحه ۵۵).
ابن باز رحمه الله می گویند: « اگر واقعاً این احادیث صحیح بودند پس حتماً صحابه که از همه جلوترند در کسب فضایل، اینکار را می کردند و امت را تشویق به زیارت قبر پیامبر می کردند، پس این که ما نقلی بر تشویق امت بر این امر را از صحابه ندیده ایم خود دلیل بر غیر مشروع بودن زیارت قبر پیامبر – البته با قصد سفر – است.» (کتاب تحقیق و ایضاح لکثیر من المسائل الحج ص ۷۰ با تصریف.) اما هرگاه کسی به مدینه رفت اشکالی ندارد بقیع یا شهدای احد را زیارت کند؛ چون پیامبر صلی الله علیه وسلم در آغاز از زیارت قبور نهی کرد، سپس به منظور به یادآوردن آخرت و عبرت گرفتن از کسانی که در آنجا دفن شده اند، به آن اجازه داد. ولی باید از تبرک جستن به قبور و استغاثه از مردگان و شفیع قرار دادن و توسل کردن به آنان خودداری شود.

پای

تتبع و نگارش:

الحاج داکتر امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

مدیر مرکز مطالعات ستراتیژیک افغان و مسوول مرکز کلتوری دحق لاره- جرمنی